

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Titulus XXXII. De Novi Operis Nuntiatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

ptæ. per Jura *citt.* cujus loco licentiam dat Vicarius Generalis. Utrum verò ab Episcopo petenda sit licentia, si Moniales non sint sub Episcopo, sed sub Prælatis Regularibus sui Ordinis, quæstio controversa est, seu utrum præter Prælati Regularis licentiam etiam Episcopi consensu opus sit: quod spectato Jure Trid. loco *cir.* & d. *Constit. Decori*, quæ indistinctè loquuntur, affirmandum videtur, nisi fortè obstat consuetudo. Porro si periculum tam urgens sit, ut moram non patiat, & insuper causa sit manifesta, egressus Monialibus licet, antequam petatur & obtineatur licentia; cum necessitas non habeat legem. 3. in graves incidunt pœnas, nempe ipso facto in excommunicationem reservatam, & in privationem dignitatum, administrationum, & officiorum, quæ adjunctam habent aliquam superioritatem: sed ad hanc privationem requiritur sententia declaratoria judicis. Hæc de egressu Monialium è clausura, nunc de ingressu aliarum personarum in eandem.

6. Dico 6. Clausura Monialium respectu aliorum est tam rigida, ut intra Monasterii ambitum, quousque se extendit claustrum, nemini liceat ingredi sine iusta causa, & licentia Episcopi, si Monasterium sit subjectum Episcopo, vel immediate Pontifici, aut sine permissu Prælati Regularis, si huic immediate sublit.
2. Qui verò sine licentia ingrediuntur, de jure incurrunt excommunicationem latæ sententiæ, licet non ingrediantur malo fine. Utraque pars iterum habetur in *c. un.* & Trid. *c. 5. cit.* Dixi 1. quousque se extendit Claustrum: quo nomine intelligitur omnis ille locus, in quem Monialibus licitus ingressus est, uti hortus, area, officinæ & totus ambitus muro cinctus.
2. Nemini, cujuscunque generis, conditionis, aut sexus fuerit, ita ut nec Superiores extracausa necessarios possint ingredi: exceptis tamen pueris & puellis necdum rationis usum adeptis, vel puellis in Monasterio erudiendis cum licentia Superioris, modò sint infra 25. annos. 3. sine iusta causa, scilicet necessitatis, cui aliter commodè non possit occurrì, ut si Monasterium indigeat reparatione, si instituenda visitatio, si curandæ sint infirmæ, si ægris ministranda Sacramenta &c. tunc enim licet ingredi fabris & opificibus, visitoribus, ancillis famulantibus, Medicis, Confessariis.
4. & licentia Episcopi (nisi periculum in mora sit) eaque in scriptis obtenta. Trid. *lo. cit.* si in scriptis comodè obtineri possit. 5. aut Prælati Regularis, nempe Generalis vel Provincialis, vel immediati Superioris Monasterii virorum, cui Moniales subjectæ sunt: qui tamen in casibus necessariis ipse eadem facultate utitur licet. 6. excommunicationem, quæ tamen reservata non est. Alias pœnas de privatione administrationis &c. ac inhabilitate ad eandem vide apud P. Wiestner *h. t. in f.* Quoad has pœnas autem, uti & ipsam prohibitionem ingressus, attendi quoque debent particulares Ordinum Constitutiones, & consuetudines locorum, vi quarum in quibusdam Monasteriis tam viri quàm fæminæ non difficulter

admittuntur ad septa, imò & ad cellas Monialium. Ratio autem introducendi claustrum, & quidem adeò rigidam de jure, fuit, ut Moniales pulcherrimam continentem gemam, purissimo Virginitatis sponso consecratam, in sua puritate ac nitore conservarent non quoad corpus tantum, verum etiam quoad mentem, seclusa procul omni occasione mali.

Quæres, an paritione mulieribus sit prohibitus ingressus in Monasteria virorum? Prohibitus quidem est, at non in tanto rigore. Nam ingredi, saltem vi consuetudinis in quibusdam Ordinibus, permittuntur fundantes, item Imperatrix, vel Regina, vel Princeps, earumque filia, & alia fæminæ, quæ illas comitantur: quod quidem in Monasteriis Monialium quoque observari quandoque vidi. Si alia autem ingrediantur vel admittantur fæminæ, nec ingredienti nec admittentes excommunicantur, nisi id faciant sub prætextu alicujus privilegii aut facultatis ipsis concessæ, per *Constit. Decori*. Pii V. & *Constit. Dubis*. Gregor. XIII. in alio enim Jure non reperitur pœna contra fæminas in Monasteria virorum ingredienti decerta.

TITULUS XXXII.

De Novi Operis Nuntiatione.

SUMMARIUM.

1. 2. Quid sit novum opus, & illud nuntiare.
3. Hæc nuntiatio quoruplex sit.
4. 5. A quo, & cui novum opus nuntari possit.
6. Quos habeat effectus Nuntiatio.
7. 8. Quibus modis cesset, & effectus careat.

Sciendum 1. inter ecclesius tam Prælatorum quàm subditorum numerari quoque polle Novum opus, quod aliquis ædificare incipit vel in fundo alieno, vel cum præjudicio alterius, aut pristinam ædificii formam cum alieno præjudicio immutare intendit, v. g. apertendo fenestram erga hortum alterius, altum tollendo cum damno tertii &c. Et hinc illi, cum cujus præjudicio, live verè injulto, live saltem existimato, ædificat alius, datur jus nuntiandi Novum opus, h. e. prohibendi novam structuram, quam alter molitur, vel novam ædificii formam, quam alter inducere intendit, idque non tantum de Jure Civili. *l. h. t. ff. de C.* si opus sit profanum, privatum vel publicum, sed etiam de Jure Canonico, si opus sit pium, seu structura Ecclesiæ, v. g. Hospitalis, Capellæ &c. vel etiam, si profanum quidem sit, sed fiat à persona, aut etiam Superiore Ecclesiastico. Ad imitationem enim Juris Civilis Sacri quoque Canones introduxerunt jus nuntiandi novum opus, seu prohibendi novum ædificium. *c. 1. h. t.* ubi Pontifex occasione hujus materiæ statuit hanc generalem regulam, sicut Reges non dedignantur SS. Canones imitari, ita & Sacrorum Canonum statuta Principum constitutionibus adjuvantur, insinuans, Jus Civile & Canonicum sibi mutuo succurrere, & quod in uno deficit, ab altero suppleri, non in hac tantum, sed in aliis quoque materiis, nisi aliud obstat. Quamvis autem, per se loquendo, quilibet saltem in suo fundo possit ædificare, quidquid & quomodo

modo voluerit, licet vicinus inde aliquam incommoditatem sentiat, v. g. obscuracionem suarum ædium, impedimentum prospectus &c. etiam si ædificare velit usque ad cælum, ut loquitur *Summar. & text. l. 3. C. de Servit. ex quo DD. formantur hoc brocardicum, si domus est mea, tunc mea est usque ad cælum, & usque ad infernum*; fallit tamen 1. si vicinus in domo ædificantis habeat servitutem realem, & urbanam (nam in servitutibus rusticis locum non habet nuntiationis novi operis, l. qui viam. l. 4. ff. h. t. utique in discontinuis, ut est via, aquæ ductus &c.) cuiusmodi constitui potest & acquiri vel pacto, vel testamento, vel præscriptione. 2. si quis tantum ex malitia, æmulatione, aut passione erga vicinum ædificaret, v. g. ad ejus ædes obscurandas, ad explorandum hortum vel ædes alienas, aperiendo fenestram contra ædes vel hortum alterius &c. cum malitiis hominum non sit indulgentum, qui nempe nihil agunt, quam ut noceant, l. 38. ff. de R. V. Præsumitur autem novum opus fieri ad æmulationem vicini, seu ad molestias ei creandas, si ædificanti vel novanti nulla inde proveniat utilitas. 2. si novum opus privatum cedat in dampnum vel molestias boni publici, aut Religionis, ut si ædificium ita attollatur, vel in pristino fenestra aperiatur, ut exinde conspici possint Religiosi aut Religiosæ personæ intra proprias domos, ut notant *Sperelli decis. 58. Layman. Donatus, aliique*. 3. si ex nova structura imineat alteri, etiam privato, non tantum incommoditas, sed etiam periculum damni, aut ruinæ suarum ædium; tali enim casu recte nuntiatur novum opus, ut ædificans præter cautionem damni infestis, h. e. quod nondum quidem illatum est, sed timetur ex novo ædificio. arg. l. 1. §. 16. ff. h. t. & t. t. ff. de damno infesto.

2. Sc. 2. Nuntiationem novi operis sic describi: est prohibitio legitima novum opus paranti facta, ne in ædificando pergat, donec de jure ædificandi, vel ædificium immutandi, constiterit, aut eo nomine præstita sit prius satisfactio. Text. & DD. in l. 1. & seqq. h. t. ff. & l. un. C. eod. Dicitur 1. legitima, qualis erit, si fiat ex justa causa, scilicet vel ad conservandum jus, quod quis se habere scit aut putat, novo autem opere violari, vel ad avertendum damnum aut præjudicium, quod ex novo opere sibi imminere timet. l. 1. §. 16. ff. cit. Deinde si fiat in debito loco, scilicet ibi, ubi paratur novum opus. l. 5. §. 2. ff. eod. Licet fieri possit quocunque tempore, etiam feriato, in-vel extra Judicium. per l. 1. cit. §. 4. modò opus sit, quod solo conjunctum, vel conjungendum, in eo permanenter duret. Dicitur 2. paranti, h. e. qui vel inchoavit ædificium, vel saltem actum externum præparatorium jam posuit inchoaturus, ut si lapides, ligna, aliæve ad ædificandum necessaria jam paravit; neque enim locum habet nuntiationis novi operis, si ædificium jam est perfectum; quia est prohibitio: prohibitio autem respicit futura, & non datur de jam factis & perfectis; si verò opus jam esset perfectum, quo quis læsum se existimat, datur ipsi aliud remedium ex injuria & damno dato, scilicet interdictum, quod vi aut clam, vi cuius resti-

stitui debet, quod illicitè factum est. l. 1. cit. §. 1. Dicitur 3. ne in ædificando pergat: si autem sprete nuntiatione, siue ea fuerit justa siue injusta (modò non fuerit notoriè injusta. l. 38. cit.) pergat nuntiatus ædificare, suis tenetur expensis demoliri ædificatum, nec prius auditur à Judice, licet paratus sit docere, sibi jus ædificandi fuisse. l. 20. ff. eod. §. 1. 3. 11. c. 1. eod. quia nuntiationis novi operis habet vim Appellationis extrajudicialis, qua pendente nihil est attentandum, & quod attentatum, est revocandum. Dicitur 4. aut præstita sit satisfactio: si nempe nuntians ea velit esse contentus; nam in ejus arbitrio est vel petere demolitionem statim faciendam, vel admittere cautionem de ea facienda, si ædificans perdidit litem in Judicio. l. cit. c. fin. eod. durior siquidem sit causa, si post completum ædificium urgeatur primum ejus demolitio, & præstat intacta jura servare, quam post vulneratam causam remedium querere. l. fin. C. in quib. caus. in integr. restituit. non est necess. modò dilatio ædificii non sit damnum allatura ædificanti. l. 5. §. 12. ff. h. t.

Sc. 3. Nuntiationem novi operis dividi in Realem & Verbalem. Realis fit factò, & per appositionem manûs, materiam & lapides jam paratos dispergendo, vel lapillum in opus inchoatum jaciendo, cum verbis tamen vel aliis signis prohibitionem significantibus. l. 5. cit. §. 10. vel etiam (quod regulariter conceditur, si in nostro fundo ædificatum) opus destruendo. per l. 7. §. 3. ff. quod vi aut clam. l. 29. §. 1. ff. ad L. Aquil. Contra Verbalis fit præcise verbis, ad eundem ædificantem, vel architectos aut opifices, & prohibendo, ne quid novi operis fiat, aut à cœpto desistatur. l. 5. cit. §. 3. Utraque fieri potest vel auctoritate Judicis, ad hoc requisiti. per l. 16. ff. eod. & vocatur Publica, vel absque illa, & dicitur Privata. Omnis autem nuntiationis, saltem quæ fit privata auctoritate, utilis siue sit coram Notario, vel testibus, ut securius probari valeat. Cæterum per Verbalem, eamque Privatam, nuntiator amittit possessionem ejus, circa quod nuntiat, & eam acquirit adversarius novans. l. 5. cit. §. 10. quia, qui solo verbo & sine auctoritate Judicis novum opus nuntiat, videtur meticulosus, & alteri censetur relinquere possessionem; siquidem possessio Civilis solo animò amittitur.

Dico 1. Nuntiare novum opus, quod fit in præjudicium boni publici, regulariter potest quilibet de populo. 2. Si verò præjudicet bono alicujus privati, ille, qui habet vel præterdit jus in re, cui per novum opus præjudicatur, tam per se, quam per substitutum. 3. Nuntiare autem omni illi, qui in alterius præjudicium molitur novum opus. Pars 1. sumitur ex l. 3. l. 4. ff. h. t. Excipiuntur tamen pupilli, nisi specialiter ipforum inter sit. l. 5. pr. eod. item infames. l. 4. ff. de popul. act. ubi popularis actio illis tantum permittitur, qui sunt integræ famæ. Pars 2. ex l. 1. pr. & §. 3. l. 6. §. 19. l. 5. §. 8. 9. ff. h. t. Unde nuntiare etiam possunt bonæ fidei possessor, creditor hypothecarius, habens servitutem in alieno fundo, habens dominium utile, ut vassallus, & emphytevta. Pars 3. ex l. 8.

l. 8. pr. ff. de i. c. 2. h. t. adeoque nuntiari etiam contra Superiorem, vel Ecclesiam potest, imò & contra illum, qui revera jus habet ædificandi, de eo tamen notoriè non constat. Nec est necesse, ut nuntiatio fiat ipsi principali, vel novanti, sed sufficit quoque, si fiat in loco, vel prope illum, ubi paratur novum opus, fabris, opificibus, servis, vel aliis, qui domino referre valent, nuntiationem esse factam. *l. 5. §. 3. cit.*

5 Oppones 1. Si cuilibet permissum est nuntiare novum opus, tunc quoque Pupillo etiam sine Auctoritate Tutoris: sed hoc est falsum, cum nec alios actus exercere valeat sine auctoritate Tutoris. 2. si nuntiare fors possit Pupillus sine dicta auctoritate, tunc eidem quoque nuntiari poterit sine eadem auctoritate, uti & infanti, vel furioso sine auctoritate Curatoris: sed absurdum est his personis, usu rationis vel plenè vel penè destitutis nuntiari novum opus: ergo. *§. ad 1. dist. Ma.* Pupillus sine auctoritate Tutoris nuntiare potest nuntiatione reali, vel quando non est in possessione rei, circa & ob quam nuntiat. *C. Ma.* merè verbali privata, quando est in possessione. *N. Ma.* Ratio disparitatis est, quia in priori casu non potest sibi præjudicare, bene tamen in posteriori, quia amitteret possessionem. Ad 2. iterum *dist. Ma.* eidem quoque nuntiari potest, vel infanti, vel furioso, solis. *N. Ma.* simul aliis præsentibus, v. g. fabris, opificibus &c. qui sufficientem habent usum rationis. *C. Ma.* Quia nuntiatio ex parte nuntiati fit in rem, vel rei, non personæ. *l. 10. ff. eod.*

6 Dico 2. Nuntiatio ex parte nuntiati, seu ædificantis, cui nuntiatur & prohibetur novum opus, operatur hoc, ut statim desistere teneatur ab opere. *l. 1. l. 20. cit.* donec nempe re examinata de ædificandi jure constiterit. *l. 8. §. 4. ff. eod.* si verò pergeret ædificare, vel postquam desit, iterum inciperet, in continenti potest nuntians propriâ auctoritate post nuntiationem ædificatum destruere, vel ab ædificando impedire vi adhibita. *arg. l. 1. §. 6. 7. g. l. 20. §. 1. ff. quod vi aut clam.* Ut autem constet, an statim desisterit nuntiat, vel quid novi superaddiderit post nuntiationem, nuntians annotari curet, quod antè ædificatum erat. *l. 8. cit. §. 1.* Et si postea nuntiat deprehendatur aliquid superaddidisse, tenetur propriis sumptibus, antequam audiat, destruere illud totum, atque ad hoc datur nuntianti ejusque hæredibus edictum Restitutorium. Interim tamen cessatio ab ædificando durat tantum ad tres menses, intra quos si nuntians non probet, injuriam & præjudicium sibi fieri per novum opus, nuntiat potest pergere, modò satisfactionem offerat, seu cautionem vel per pignora, vel per fidejussores præstet de opere suis sumptibus demoliendo in eventum, si causâ ceciderit. *c. fin. h. s.* Ne autem detur occasio calumniosis nuntiationibus, & ædificans malitiosè vexetur aut retardetur, potest nuntiat, vel Judex ejus loco, exigere juramentum calumniæ, quo nuntians juret, se non calumniæ causâ nuntiare, sed quia putat, se justam causam habere. per *l. un. C. eod. Dixi, ex parte*

nuntiat; nam ex parte nuntiantis operatur hoc, ut teneatur de dolo, item actione injuriarum, & interdicto *ne vi fiat*, nec non interdicto *ne possideris*, si deprehendatur injulte & male nuntiasse. per *l. 33. ff. de dolo l. 13. §. fin. ff. de injur. l. 45. §. fin. ff. de procurat. l. 1. §. 1. ff. de servitus vindicet.*

Dico 3. Nuntiatio cessat, & suo effectu frustratur 1. si periculum sit in mora, & dilatio ædificii cederet in grave damnum volens ædificare, præsertim si toti communitati crederetur damnosa. 2. si nuntians nolit præstare juramentum calumniæ. 3. si sponte remittat nuntiationem. 4. si re adhuc integra, seu antequam aliquid ædificatum sit, moriatur nuntians. 5. si Judex nuntiationem remiserit, vel revocaverit admittam. 6. si fiat notorium jus ædificandi, seu constiterit, ædificationem injustè fuisse prohibitam. 7. si nuntians intra 3. menses non probavit jus prohibendi. 8. si a nuntiato recepit cautionem de opere demoliendo in eventum, quòd jus ædificandi non habuisse probetur. Habentur hæc *l. 5. §. 12. §. 14. l. 8. §. 4. §. 6. l. 16. l. 20. ff. h. t. l. un. cit. c. 3. c. fin. eod.* His adde, si nuntiatio fiat opere jam perfectò; tunc enim non hæc, sed aliud remedium, nempe Restitutorium, vel quod vi aut clam, conceditur.

Oppones 1. In *c. 1. eod.* & alibi dicitur, nuntiationem & prohibitionem novi operis impedire novantem à pergendo in novo opere, si ve ea jure si ve injuriâ sit facta: ergo non frustratur suo effectu, licet constiterit, ædificationem injustè esse prohibitam. 2. Nuntiatio est similis appellationi: sed interposita appellatione potest appellatus prosequi jus suum, donec per sententiam Judicis ad quem condemnatur: ergo & nuntiat prosequi ædificium non obstat nuntiatione, donec re examinata per sententiam Judicis condemnatur, & jus ædificandi ei negetur. 3. Morte nuntiat non finitur nuntiatio: ergo nec morte nuntiantis, licet res adhuc sit integra. *§. ad 1.* Id intelligendum est de injuria non notoria, seu quando non manifestò constat, ju: prohibendi non competere nuntianti. per *l. 38. ff. de R. P. Ad 2. dist. Ma.* est similis Appellationi in hoc, quòd Nuntiationi, etiam injustæ (modò non sit notoriè injusta) deferendum sit, sicut Appellationi tam injustæ quàm justæ: non verò in aliis, præsertim ubi jus aperte aliud disposuit de Nuntiatione, quàm de Appellatione: nam Nuntiato, quia tantum per 3. menses differre debet novum opus, negavit jus prosequendi ædificium, Appellato autem, quia per annum, & ex justa causa per biennium, appellatus expectare debet, ut appellans suum jus probare possit, concessit jus suum interea prosequendi. Ad 3. *N. Conf.* Nam nuntiatio ex parte nuntiat est in rem, seu realis, & ideo transit etiam ad successores ejus. *l. 10. ff. h. t.* ex parte nuntiantis autem est personalis, & ideo ad successores non transit; licet transcat ad hæredes universales, si tamen & suo & hæredum nomine nuntiatio est facta.